

Norra Strö Hembygdsförening

Årsskrift 2018

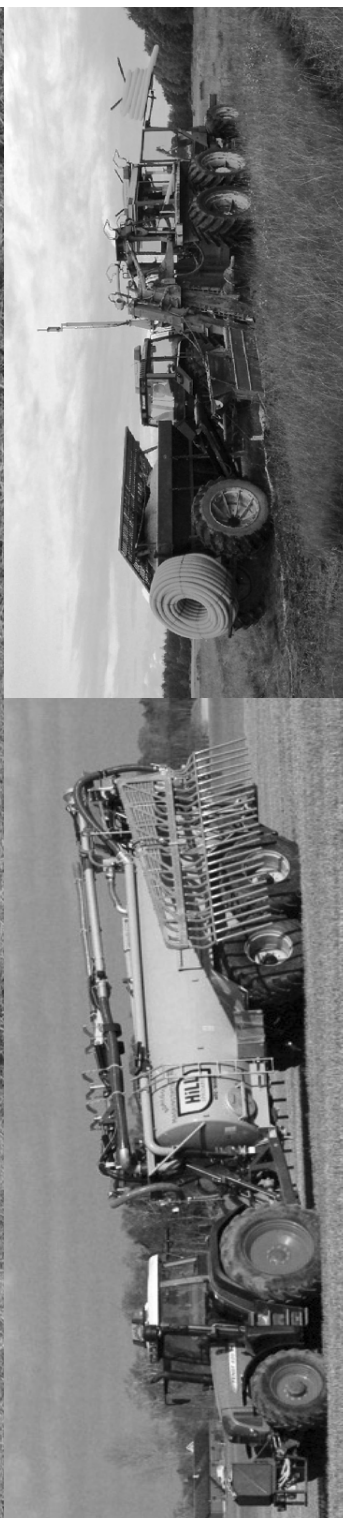
Roalövs Maskinstation AB

Jens 070-5734010 Tony 070-6373154 Ola 070-2172214

www.roalov.com

Vi erbjuder bl.a:

- sprutning 24m
- Hill tunna 25m3
- m 24m ramp
- Hill tunna 18m3
- m 16m ramp el
- 12m myllare
- pressning
- fyrkant och rund-bal, plastning
- rundbalspressning
- m inliner
- dikning m plog el
- kedjegrävare
- tröskning
- betupptagning

Verksamhetsberättelse för år 2018

Föreningens år har följt ett väletablerat mönster. Vinterns berättarserie, föreläsningar vår och höst, årsmötet, Valborg och gökotta, sommarens evenemang. Utställningar har skiftats, fastighetsunderhåll har utförts, människor har träffats. Årskrönikan på de följande sidorna berättar om dessa aktiviteter i mer detalj.

Föreningen har representerats vid kretsmöten och Skånes Hembygdsförbunds årsstämma. Inventering av våra samlingar pågår. Värmepumpen har byts ut. Lokalen har använts av olika grupper i byn, målargruppen t.ex. penslar på varannan onsdag.

Gåvor från enskilda i form av föremål, kontanta medel och arbetsinsatser har skänkts. För allt detta, och till alla Er som har visat intresse och deltagit i våra aktiviteter, ber vi få framföra Föreningens stora tack.

Gunvor Tillman, en klippa i Föreningens verksamhet under många år, har lämnat oss. Hon arbetade otaliga timmar med styrelsearbete, lokalutformning och evenemangsutförande. Särskilt ägnade hon sig åt en konsekvent och omfattande fotodokumentation av hembygdens historia. Alla välordnade fotoalbum i arkivet och foton på utställningsväggarna och i dessa årsskrifter minner om henne. Föreningen kommer att fortsätta vila på hennes gedigna arbete. Tack, Gunvor!

Styrelsen

Ordförande	Britt-Louise Håkansson	044-74026
Vice ordförande	Karina Holmgren	072-1823993
Sekreterare	Yngve Holmgren	044-74155
Kassör	Annika Böök	044-70932
Ordinarie	Rose-Marie Andersson	044-74031
(Ordinarie	Gunvor Tillman	044-74165)
Ordinarie	Kjell Tangfors	044-74167
Suppleant	Mats Mårtensson	044-74112
Suppleant	Dustin Anderson	044-74035

Upplysningar: telefonsvarare på 044-74038 och hemsidan www.hembygd.se/norra-stro/. Medlemsantalet: 183. V.g. registrera din mejladress till annika.book@gmail.com.

Innehållsförteckning 2018

Årskrönikan 2018		s. 4-10
Hågkomster från min barndom: När kriget bröt ut	Elsie Johnsson	s. 11
Ett gammalt fastebrev	Therese Ericsson	s. 12-13
Från arkivet: Nykterhet för 100 år sedan	Karl Erik Jönsson	s. 14-15
Bilder från förr: Kvinnor 100 år		s. 16-17

Foto och redaktion: Karolina Holmgren, D. Anderson

Årskrönika 2018

Vinterns **berättareftermiddagar kring foton** kom i gång med **Knud Iversen** som först ut **den 20 januari**. Han berättade om idéerna bakom och skötseln av Kristianstads kommuns naturreservat. Med Vattenriket som tyngdpunkt har Kristianstad skapat mervärde på flera sätt: ett mer välfungerande ekosystem för både naturen och människor, ett eftertraktat laboratorium för forskning, internationell uppmärksamhet och fina, nya turistmål. Knuds presentation innehöll såväl korta filmer som vackra stillbilder, många tagna ur fågelperspektivet.

Den 27 januari fylldes salen med förväntansfulla åhörare när **Roland Tillman** berättade om sin uppväxttid här i socknen. Han började köra hästredskap åt storbonde Tuveesson redan som 10-åring och fick därmed ledigt från skola i två veckor. Livsbanan var utstakad...

En vecka senare lockade **Bertil Tillman** oss till igenkännande skratt med sina skrönor om ungdomslivet i Strö på 60-talet. Vinbärs-plockning fyllde på kassan. Besök till dansbanan följdes av långa nattvandringar hem. Särskilt idrottande, allt från friidrott till bordtennis, samlade regelbundet byns ungdomar. Föreningar bildades och seriespel förekom under vissa perioder. Inofficiella världsrekord sattes.

Den 10 februari fick vi istället resa långt iväg. **Huda Yousif**, studerande på folkhögskolan i Önnestad, kom med sina tre barn och avslutade berättarserien med en skildring av sin uppväxt i Kuwait och Irak. Hon visade bilder från studietiden till språklärare på universitetet i Bagdad. Där umgicks studenter från olika länder och olika muslimska bakgrund.

En intensiv frågestund följde där Hudas svenska och vårans världssyn utvidgades ytterligare. Ett möte i tiden.

På årsmötet den 25 mars gästades vi av greve William Hamilton. Han bjöd glatt på ett stycke historia om Strö gård, som har varit i släktens ägo sedan 1840-talet. William hade med sig den stora detaljerade modellen av huvudbyggnaden, som var planerad men som aldrig byggdes. Han berättade vidare om utvecklingen av Strö gård för oss intresserade åhörare. En trevlig eftermiddag med skratt och nybakade våfflor till kaffet. Våfflorna har nu blivit tradition på årsmötet!

En solig 8 april visade Magnus Mårtensson än en gång upp sina fantastiska bilder, nu från Borneo och Komodoöarna.

Den resande fotografen berättade med stor inlevelse om regnskogen och dess invånare, om orangutangerna och varanerna. Han talade om allvaret bakom varför vi skall undvika all palmolja när vi handlar mat och att vi därför bör läsa innehållsförteckningar noga. Vi har en fantastisk värld som vi behöver bli bättre på att ta hand om. Ingen kan göra allt, men alla kan göra något!

Skånes Hembygdsförbund besökte oss den 9 april för att inspirera och informera oss om vilka möjligheter vi har när det gäller att skolorna i närheten ska kunna ta del av vår gamla småskola miljö. Det var ett inspirerande möte med värdefull information. Under fikatiden satt Britt-Louise Håkansson, Yngve Holmgren, Olof Westerdahl och Karolina Holmgren tillsammans med Sara Williamsson ute på skolgården och pratade länge i det fina vårvädret.

Ett härligt Valborgs bål fick vi återigen avnjuta i vången hos Gunvor och Roland Tillman. Gamla som unga kom, både härifrån och därifrån, för att hälsa våren välkommen. Yngve Holmgren höll tal till våren, uppkleven på stubben som seden bjuder, och det var korvgrillning, kaffe och lotteri kvällen lång.

Hembygdsföreningen vill rikta ett särskilt stort tack till familjen Tillman för att vi har kunnat samlas på Övarp nr. 1 under alla år. Tack Roland för att du samlat ihop så mycket ris till det stora årliga bålet!

Gökotta den 10 maj fick en härlig vårinramning i **parken vid Rålambsdal**. Solstrålarna glittrade på Vinne å och silades mjuk genom de nyutslagna gamla ekarna. Körsången kompletterades av parkens egna envisa gök som till och med passade på att uppvisa en låg överflygning och mäktig "överljudskucku" mitt i predikan.

Den 20 maj fick vi avnjuta ännu en spännande föreläsningen om **våra kungligheter** av den hängivne **Niklas Larsson**. Han berättade, på sitt humoristiska sätt och på sitt Osby-mål, om gamla och nya händelser i kungahuset. Som avtackning fick han ett vackert inramat pussel, som ordförande Britt-Louise Håkansson haft i sina gömmor för att kunna glädja rätt person vid rätt tillfälle. Det lyckades! Niklas blev överförtjust.

Den 24 maj hade vi besök av **skolklass 1, Önnestads skola**. Olof Westerdahl, Kristin Nilsson och Karolina Holmgren var "personal" för denna förmiddag. Eleverna fick prova på att leka gammeldags lekar utomhus, t.ex. "Hoppa hage". De satt i de gamla bänkarna i skolsalen, där de fick sjunga "Din klara sol går åter opp" samt lösa skoluppgifter från 40-talet med lärarinnans hjälp. När lektionen var slut fick eleverna leka skola en stund själva i skolsalen innan de besökte den återskapade handelsboden i källarplanet. Konsulten Sara Williamsson från Skånes Hembygdsförbund var hitbjuden, och hon fångade oss i bild.

Sista lördagen i juni och sista söndagen i juli ordnades **sommarträffar** på hembygdsgården under avslappnade former. Deltagare i målargruppen visade upp sina alster och besökare kom med egna foton och berättelser till samtalet runt fikabordet.

Höstsåsången drogs bokstavligen igång. **Den 23 september** tog **Jan Nilsson** på sig **dragspelet** och tillsammans men sina kumpaner i **Svänggänget** fyllde fikasalen på hembygdsgården med glad, medryckande musik. Barn med ljuddämpande hörlurar dansade fritt och vi andra kände hur kroppen spontant började svaja. Under fikapausen – hembakade äppelkakor och smulpor! – visade Olof Westerdahl ett 70-år gammalt flygfoto över Övarp på storskärmen och väckte minnen och kommentarer. En textilutställning i finrummet ramade in **Therese Svensson** från Everöd när hon, kulturdag till äran, satt bredvid kakelugnen och **knypplade** med sina flinka fingrar. Huset var fullsatt och vi ser fram emot ett återbesök av Svänggänget med ännu mer svängrum utomhus. (Bilder följer på nästa sida.)

I oktober återkom dokumentärfilmaren **Torsten Niklasson** och kompletterade fjolårets visning med ännu en minnesväckande skildring av tekniska landvinningar inom skånsk lant- och skogsbrukshistoria: **"Från häst till GPS"**. I november, föreläste **Görgen Svensson** från civilförsvarsförbundet om vårt samhälles omfattande teknikberoende och **hur vi ska kunna klara en kris**. Få av traktens självständiga och självgående lantisar kände sig manad att närvara...

Hågkomster från min barndom: När kriget bröt ut

Av Elsie Johnsson (Ekström), uppväxt på Granbacka i Övarp

Jag minns tydligt den 9 april 1940 när tyskarna hade gått in i Norge. Mor och min bror Lars körde in ved till uthuset från vedstackarna. Far var körd till Knislinge för att mala vete till mjöl. I den kvarnen kunde man få mjölet siktat, vilket betydde att skalet siktades bort. När far kom hem, talade han om att tyskarna hade gått in i Norge. Han hade hört det på radion hos mjölnaren. Det blev en tryckt och konstig stämning, minns jag.

Då, under kriget, var det många hemvärnsmän hemma runt där vi bodde, män som höll till i vår trädgård. Mor hade bakat bullar och jag fick gå ut och bjuda dem på bullar och saft, kaffe fanns ju knappt. Det blev mycket uppskattat. Far **[Axel Ekström, bild, reds. anm.]** och min bror, Karl-Axel, var med i hemvärnet. Min bror Arne exerceerade, han var med i det militära 1,5 år i sträck.

Ibland fick jag höra nyheterna om far hade bråttom med något ute. Sedan fick jag tala om för honom vad de hade sagt. Det var mycket noga med vad som sades i nyheterna.

Det var ransonering på nästan allting, men mat hade vi gott om. Ibland, om det föddes en tjurkalv, slaktade mor och far den. Det gjordes i en kätte i fähuset. Då fick Lars och jag gå ute på gården och se efter, så det inte kom någon. Då fick vi genast kalla på mor och far. Det kunde vara någon inspektör från kristidsnämnden. Man fick inte slakta utan licens. Men vad jag kommer ihåg, kom det aldrig någon.

I slutet av kriget fick engelsmännen och amerikanerna tillstånd att flyga sina bombplan här över Skåne. Jag minns hur hemskt de dånade. För det mesta sov man ju, men någon gång hände det att man vaknade. Och då satt mor och far uppe och vakade.

Under hela kriget var det mörkläggning. Det var särskilt tyg eller papper som skulle hängas för fönstren varje kväll. Det fick inte synas det minsta utifrån. Vi hade det ju ändå bra, som blev förskonade från kriget. Men jag kommer också ihåg hur mor och far skickade mat till Arne och hans närmaste kamrater på "luckan", som det kallades. Maten bestod av en kaka grovt bröd, sådant bakades i den stora vedeldade ugnen i källaren. Och det var en stor rund kaka. Med skickades också en stor bit "spegefläsk", rökat fläsk. Far rökte själv detta. Det var väldigt gott. Han rökte även till många andra.

Ett gammalt fastebrev

Av Therese Ericsson

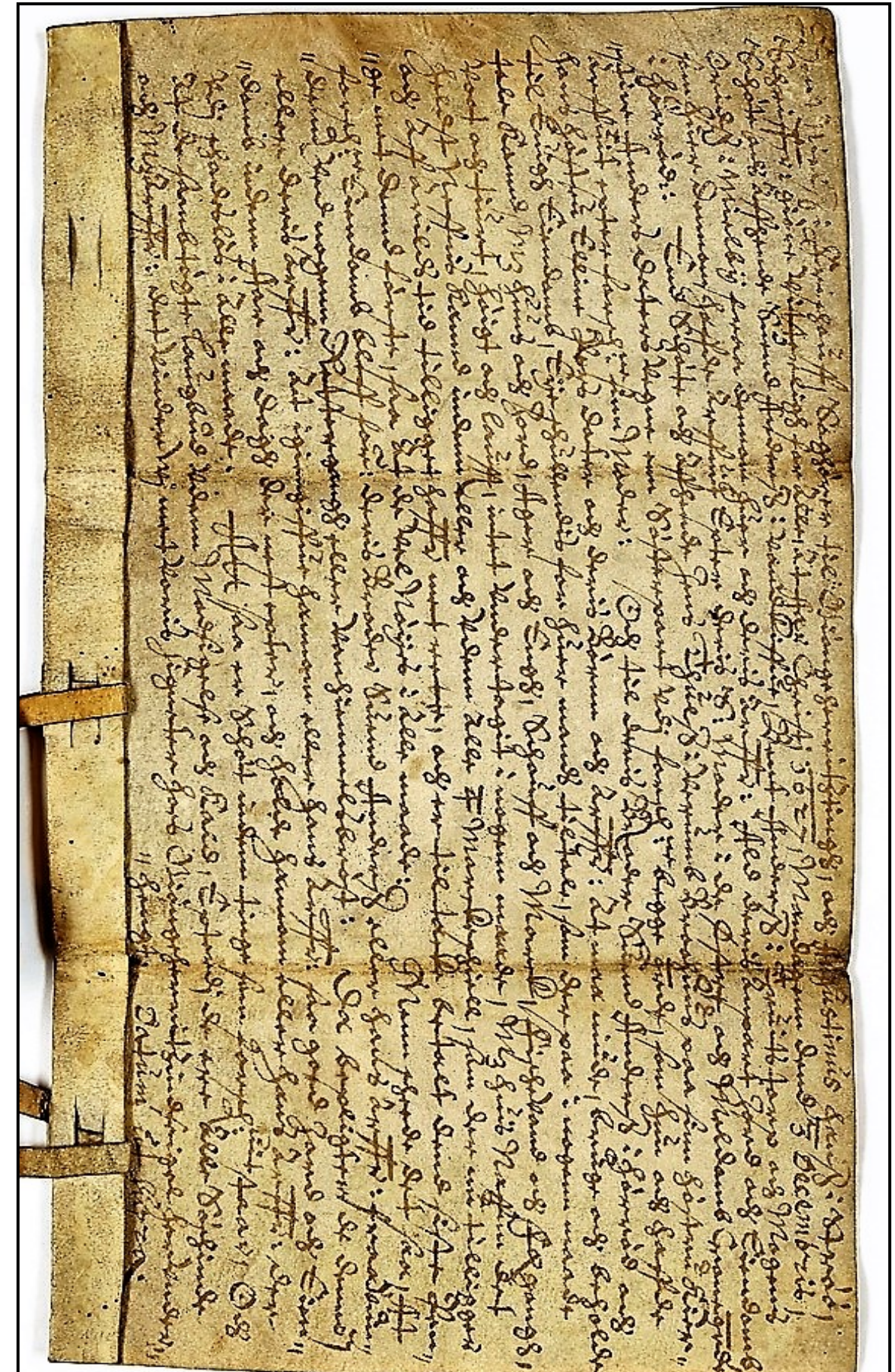
På nästa sida finns ett foto av ett nära **400 år gammalt fastebrev från Hörröd** i Strö socken. På den tiden, 1627, var Skåne fortfarande danskt, så texten är ganska svårbegriplig för dagens svenskar. Den avancerade handstilen gör det inte lättare. Ett försök till översättning finns här nedan.

Ett fastebrev var en urkund som kungjorde att ett köp, byte eller annan överlåtelse av jord blivit i laga ordning stadfäst. Det var alltså en motsvarighet till det moderna lagfartsbeviset.

Fastebrevet från Hörröd är skrivet på pergament. Det finns på Nordiska museet i Stockholm: <https://digitaltmuseum.se/> (Foto: Thomas Adolfsson, doknr 0017912). Tyvärr saknas de tre sigillen.

Översättning till någorlunda begriplig text:

Bent Nielssen i Friskog, tingsfogde för Göinge häradsting; och Augustinus Hauss i Strö, skriver: gör det känt för alla, att år 1627, måndagen den 3 december, blev fastebrev utfärdat för Suend Anderssen i Vankiva, Bent Anderssen i Arvidstorp(?) och Mogens Oridssen i Mjällby och deras arvingar för all deras ärvda jord och egendom, som de hade ärvt efter deras saliga moder på Östra och Mellan Kronogårdarna i Hörröd: och fastebrev blev utfärdat för Jens Thuessen i Verums Brohus på sin hustru Kierstine Andersdotters vägnar för den del uti förutnämnda gårdar som hon ärvt efter sin moder: då de överlät [egendomen] till deras broder Suend Anderssen i Hörröd och hans hustru Elline Persdotter och deras barn och arvingar att åtnjuta, bruka och behålla till evig egendom, ej skall för var mans tilltal som på något sätt tala kan, med hus och jord, åker och äng, skog och mark, fiskevatten och fägata, vått och torrt, högt och lågt, inget undantag. Med vars namn som nämnts och med alla fyra markfördelningar som nu tilläggs och som med all rätt har tillagts, och är till fullo betalt för, så att alla må vara med detta nöjda: Men sker så att förutnämnda egendom som överlämnas till deras broder Suend Anderssen eller hans arvingar blir dem fråntaget i rättegång eller ogiltigförklaras: då pliktar de eller deras arvingar att återgälda honom eller hans arvingar: så god jord eller egendom innan år och dag näst därefter, och de ska hålla han och hans arvingar skadeslösa på alla sätt. Att så är fastställt på tinget som förskrivet står, och att de samtyckte lagbud utan motsägelse och kall, efter alla syskonen och medarvingar: det erkänner vi med våra sigill med Göinge härads stämpel som här under hänger. Datum som ovan.

Från arkivet: Nykterhet för 100 år sedan

Av Karl Erik Jönsson

Ibland blir man överraskad, som när jag blev tillfrågad att skriva något om nykterhetslogen i Strö. Jag hade inte en aning om den trots att jag är gammal IOGT-are. Nu visade det sig att här var det en NTO loge och min okunskap om den kan förklaras med att sammanslagningen med IOGT inte blev förrän 1970.

Troligtvis var det runt förra sekelskiftet som 1546 Skogsblomman fick nummer och namn av NTO. **[För en utförlig skildring av templet i Strö, se Nils-Lennart Perssons artikel i Årsskrift 1996. Reds. anm.]** Det var ju då som nykterhetsrörelsen svepte fram över landet för att motverka det armod som superiet orsakade. Många organisationer – bl.a. Verdandi, Blå bandet, Vita bandet, JHF, MHF, Tempelriddarna, SSUH – hade nykterhet i sina stadgar.

En sak man kan undra över är hur dessa människor med 10-timmars arbetsdag och små medel kunde bygga upp alla de missionshus och godtemplargårdar runt om i landet. Tänk vilken skola det här var. Folk fick lära sig vara mötesordförande, skriva protokoll, föra kassabok, uppträda med program – ja, helt enkelt vara sociala.

För att bli medlem måste man gå igenom en ritual där man högtidligt lovade att ej använda drycker med högre alkoholhalt än 0,8 volymprocent. Lättöl och svagdricka var tillåtna. Löftesbrott var dock en vanlig uteslutningsorsak. Bland logens handlingar bevarat i hembygdsföreningens arkiv hittade jag följande föredraget i ämnet, datum och författare okänt.

Varför bryta så många sitt nykterhetslöfte och huru skall man motarbeta detta?

Den kanske förnämsta orsaken till löftesbrott är att medlemmarna kommer till någon nöjestillställning och träffar sina kamrater som nyttja sprit, dessa skämta med honom för att han inte vill göra dem sällskap och dricka av den medhavda spriten. I början motstår han nog frestelsen. Men har han nyttjat sprit förut och på samma gång har dålig karaktär så går det nog inte länge förrän han är löftesbrytare.

För de yngsta i 17-18 års ålder är det nog andra orsaker som inverka. De se äldre personer som har förtärt sprit. Dessa prata, skämta, och skratta i detta tillsånd, under det att de kanske i nyktert tillstånd äro lugna och tillbakadragna. Då kommer säkert den tanken för de unga i spriten måste ändå, trots allt godtemplarprat, vara en härlig dryck, då den förvandlar en sådan där trögmåns till en glad och trevlig sällskapsmänniska. Man kan ej längre motstå begäret att få känna denna glädje som spriten åstadkommer och så glömmer man nykterhetslöftet. Fast man vid inträdet föresatt sig att detta inte skulle ske.

I romaner är ju orsaken till spritmissbruk ofta svikna förhoppningar särskilt i kärlek, att detta även är fallet i verklighet är ju tänkbart och i så fall kan orsaken uttryckas genom ett enda ord "kvinnan".

Hur ska man nu motarbeta detta? Ja sätten aro ju många och knepen ändå fler. Ett sätt är att söka väcka medlemmens inträse för möten. För att detta skall ske får man ej upptaga hela mötestiden med föreningens angelägenheter utan hava program som kan vara till uppbyggelse och uppmuntran.

Ja detta tal verkar än i dag och belyser de problem som vi brottas med i nykterhetsrörelsens föreningsliv.

Reds. Addendum

Medlemsregistret för logen i Strö visar att uteslutning på grund av "löftesbrott" förekom påfallande ofta här också. Vi må tro att dåtidens syn på alkoholkonsumtion var lite väl överdriven och sträng, men vi glömmer att 1800-talets folkrörelser som skapade dagens Sverige drevs av moraliska övertygelser och upprördhet. **Det är inte för intet att när kvinnor fick äntligen rösträtt, Sveriges första folkomröstning 1922 ställde frågan: Önskar Ni ett rusdrycksförbud?**

Intressant är också omröstningens utslag: sett över hela landet röstade närmare 60% av männen nej och närmare 60% av kvinnorna ja. I Kristianstads län var det 65% resp. 58%. Men glappet mellan storstaden och landet fanns även då: i Stockholm, till exempel, röstade kvinnor som män 87% emot. Och nejsidan, förstås, vann det hela med knapp 2% marginal.

Frågan försvann dock inte: Sverige slapp undan Al Capone-typ verksamheter men tyglades istället av motboken tills Systembolaget bildades 1955...

Varför

offra vi så mycket pengar, så många värdefulla näringsämnen för att skaffa oss ett njutningsmedel, som i så oerhörd grad minskar den fysiska, moraliska och andliga kraften hos

Svenska Folket?

Om icke

Sveriges kvinnor,

hemmens och barnens vårdarinnor, rösta för

ett rusdrycksförbud

så fråga vi

Vad är orsaken?

27 AUGUSTI

NEJ.

NEJ, MIN GUBBE LILLE – VÅRA MÄN MÅ BÄST AV ATT BEHÅLLA SIN FRIHET, DÄR FÖR RÖSTA VI NEJ!

PROPAGANDA CENTRALEN NEJ, GÖTEBORG

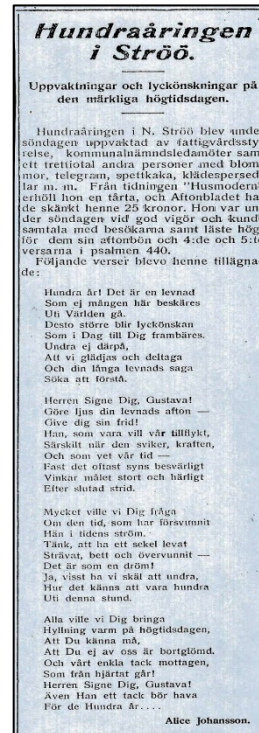
Information och bilder, <http://www.folkirorelse.se/Nykterhetsrorelsen>

Bilder från förr: Kvinnor 100 år

Snart har 100 år gått sedan kvinnor fick rösträtt i Sverige. Från Gunvors fotoalbum visar vi några kvinnor med anknytning till vår socken runt den tiden.

Elsa blev aldrig en jämställd medborgare. Vad tyckte församlingssköterskan Hanna om rusdrycksförtäring? Tog Gustava chansen att delta i den första folkomröstningen?

Av någon anledning nämns Stava inte direkt i tidningsartikeln om "hundraåringen" i "Ströo". Men hennes 70 år yngre granne, Alice på Almedal, var så pass imponerad av Stavas prestation att hon skrev en hyllningsdikt.

Gustava Liljekvist, "Stava", 1827-1928

Kjerstin Håkansson, f. 1840

Ingar Norgren 1843-1928

Elsa Håkansson-Vinberg, 1845-1915

Withilda Håkansson, 1864-1939

Hanna Danielsson, "Syster Hanna", f. 1883

Agnes Edel, f. 1899

En enklare vardag

Grunden till en sund och hållbar ekonomi är att ha kontroll över sin vardagsekonomi. Med rätt verktyg är det inte särskilt svårt. Vi har samlat alla verktyg och tjänster som du behöver i ett smart paket som passar just dig och dina behov.

▶ Läs mer på sparbankenskane.se
eller ring oss på 0771-12 20 00.

Sparbanken
Skåne

Sydved

Allt bygger på förtroende.

Distrikt Hässleholm 010 46 78 564

Bjärlövs Grus & Schakt AB

Behöver Du ha grävt eller schaktat ,
upprustning eller underhåll av vägar och
gårdsplaner ?

Vi står till tjänst och lämnar dessutom råd och
kostnadsförslag

Mobil: 0708 - 176 783, 176 784

Hos en mindre bank blir du en större kund!

www.sparbankengöinge.se

Sparbanken Göinge

Lokal - Trygg - Personlig

